

Odderbanen
Den 20. marts 1901 blev det vedtaget på Rigsdagen, at skulle anlægges en jernbane mellem Odder og Horsens. Da banen stod færdig til indvielse 14. maj 1904, havde det kostet godt 2 mio. kr. at bygge den. Til driften blev der købt 4 damplokomotiver, 9 person-, post- og bagagevogne samt 22 godsvogne. Banens driftsøkonomi var i en lang årrække så dårlig, at

1. Stensballe Sund – Sundet
Vandet fra Store- og Lille Hanstedå, som løber gennem Nørrestrand og Sundet, har kunnet holde Sundet delvist frit for is, hvorfor stedet tidligere blev brugt som vinterhavn for skibe hjemmehørende i Horsens. Den første vejbro over Sundet blev bygget i 1854. I 1902-04, i forbindelse med anlæg af Odderbanen, blev der bygget en dæmning med bro over Sundet. Den nuværende vejbro blev bygget i 1966. Sluserne under broen regulerer vandstanden i Nørrestrand.

det flere gange var på tale at nedlægge den, hvilket dog først skete i 1967, hvor mange andre privatbaner led samme skæbne. Banens største betydning og indtægtskilde var transport af mergel fra Søvind. Dele af den tidligere bane er i dag natursti.

Stirterne i denne folder løber langs nordsiden af Horsens Fjord. Den del af fjorden, som man passerer, er internationalt fuglebeskyttelsesområde, hvor der er gode chancer for at se et rigt fugleliv. Undervejs er der mulligheds for at besøge spændende naturområder, historiske steder samt smukke kirker. Turerne kan gøres på cykel eller til fods. Man kan også vælge sin egen rute og besøge enkelte af udflyttsmålene. Rigtig god tur! Horsens Kommune.

Adgang til naturen

Alle skovene på ruterne er private skove.

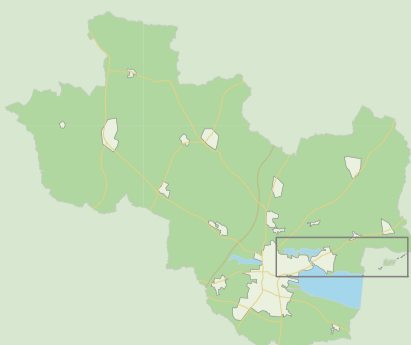
Det betyder, at du må færdes på stierne i skovene fra 6.00 til solnedgang.

På de markerede ruter må du dog færdes på cykel og til fods døgnet rundt.

Du må tage din hund med, hvis den er i snor.

Rørhøg og Rørpurv

Horsens Kommune
Husodde - Vær - Søvind ruterne

HØRSENS KOMMUNE

Folderen er udarbejdet af Horsens Kommune i samarbejde med Naturstyrelsen Søhøjlandet og Horsens Turistbureau.

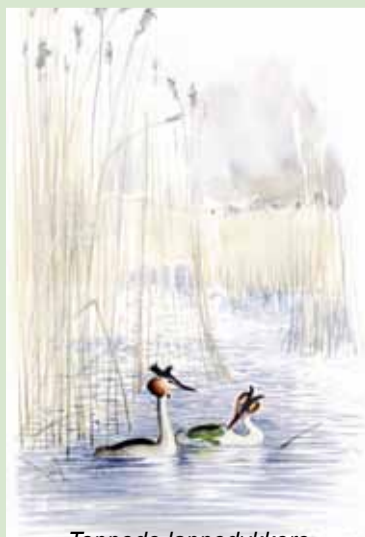
Revideret juni 2011

Støttet med tilskud fra tips- og lottomidler til friluftslivet.

Der findes endvidere foldere om Nørrestrand, Rundt om Horsens Fjord og Vær Kirke.

Illustrationer: Jens Gregersen
Layout: Grafisk Værksted, Horsens Kommune
Tryk: Grafisk Horsens

Yderligere information:
Eigil Holm: "Horsensegner"
(Horsens Ren Fjord, udg. i år 2000).
Naturstyrelsen Søhøjlandet:
www.naturstyrelsen.dk/lokalt/soehoejlandet
Horsens Kommune: www.horsenskom.dk
Horsens Turistbureau: www.visithorsens.dk

Toppede lappedykkere

**Turfolder
Husodde - Vær - Søvind**

2. Husodde

Området ligger på hævet havbund. Det er udbygget gennem opfyldning fra uddybning af havn og sejlrende.

I dag er Husodde et skattet rekreativt område med badestrand, badebro, legeplads, store grønne områder og campingplads.

Gennem en effektiv rensning af byens spildevand er fjordens vandkvalitet blevet så god, at det "Blå Flag" hejses her.

Udsigt nord for Haldrup mod vest

3. Elbæk Huse

Elbæk Huse er en koloni af små fritidshuse bygget i 1920'erne og 1930'erne af havnearbejdere. Arealet ejes af Horsens Kommune. Kolonien afspejler den fritidskultur, som hang sammen med et vist økonomisk overskud og mere fritid.

Husene er et kulturminde, da deres præg af uensartethed er bevaret.

4. Elbæk Skov - Brakør

Hele området ligger på et lag af plastisk ler. Dette lerlag er meget "levende" og skrider let.

Man kan tydeligt se de store skred i Elbæk Skov.

De viser sig ved, at jorden revner, og store arealer synker ned, så der kommer til at stå en nøgen skrænt tilbage. Samtidig kommer træerne til at stå hulter til bulter.

Mellem stien og stranden ligger flere store træer ud i vandet. De er skredet ud sammen med det plastiske ler og er yndede klatretræer.

Lidt øst for den store eg kan man i havskrænten se et sort lag med mange strandskaller i. Det er en køkkenmødding fra jernalderen.

I skoven nord for stien ligger resterne af en gravhøj. Tilbage i dag er selve stenken bestående af seks bæresten samt to over 1 meter lange sten.

5. Haldrup

Haldrups historie går tilbage til 1100-tallet. Navnet kommer af Halle, hvilket betyder by på bakkeskråning og "rup" en udflytterby. Området har sandsynligvis hørt under Stensballegård.

Byen er vokset op i en smeltevandsslugt omkring to vandløb, som gav frisk vand til mennesker og dyr samt mulighed for placering af en vandmølle.

Fra 1904 til 1967 var Haldrup stationsby på Odderbanen.

Hvepsebuk

6. Vær Kirke

Kirken er romansk fra ca. år 1200 og bygget af kvadersten. Tårn og våbenhus blev tilføjet ca. år 1500.

Kirken har tilhørt herregården Stensballegård fra 1572 til 1971. Dette tilhørsforhold ses tydeligt i kirkens inventar.

I gravkapellet i tårnrummet, indrettet af Frederik Krag i år 1700, ligger bl.a. Griffenfeld, Frederik Krags svigerfader, begravet. Griffenfeld steg, fra sin ansættelse som kongelig bibliotekar i 1661, hurtigt i graderne til han blev landets mægtigste mand næst efter den enevældige konge. I 1676 blev han arresteret for bl.a. magtmisbrug og blev placeret på

fæstningen Munkholm i Trondhjemsfjorden. Efter sin død i 1699 blev hans kiste transporteret hjem og anbragt i gravkælderen under koret. I 1789 blev kisten taget op og stillet på sin nuværende plads.

Vær Kirke

7. Vær Sø

Omkring Vær Kirke ligger der tre dødishuller. De to er søer, mens det tredje er tilgroet.

Søen er opstået efter den sidste istid, hvor store isklumper blev dækket med moræne. Dette lag isolerer isen, så den smelter langsomt. Det omkringliggende område opfyldes af moræne. Når isklumpen så endelig er smeltet, er der dannet et hul, som i dette tilfælde er blevet til Vær Sø.

8. Galgehøj

Galgehøj er en fredet gravhøj. Efter overleveringerne skal der have stået en galge her. I 1864 gravede tyskerne i højen, men fandt så vidt vides intet. Denne gravning har givet højen dens langstrakte udseende.

I dag er højen et yndet tilholdssted for grævlinge. Fra højens top er der en fantastisk udsigt over hele området.

9. Bjergene

Stensballe bjerge har fået sit udseende under det østjyske isfremstød i slutningen af sidste istid.

Området er sandsynligvis presset op af et isfremstød, som ligger før det østjyske fremstød.

Foran et isfremstød fryser jorden. Da det østjyske fremstød kom, gled isen op over de frosne "bjerge" og glattede dem ud samtidig med, at den afrundede området. Sådanne bakker kaldes dumlins. De viser isens bevægelsesretning med en stejl stødside og en udfladet læside.

10. Stensballegård

Stensballegårds forgænger ligger som et voldsted i Elbæk Skov – stedet er afmærket fra Odderbanestien.

Den nuværende Stensballegård blev bygget i slutningen af 1600-tallet af baron Frederik Krag, som var gift med Griffenfelds eneste datter. Hovedfløjen, som er i to stokværk, blev bygget i tidlig barokstil. Stensballegård er ikke åben for offentligheden.

Søvind Mergelgrav

11. Søvind mergel

Mergel er en kalkholdig jordart, som gennem tiderne er brugt som jordforbedringsmiddel i landbruget.

Den egentlige storproduktion begyndte omkring 1930 og fortsatte til engang først i 1980-erne.

Omkring Søvind og Toftum har der eksisteret fem større mergellejre. I dag er et af disse åbnet for offentligheden, og der er anlagt en gangsti rundt om lejet.

12. Søvind Kirke

Kirken er romansk fra ca. år 1200, bygget af kvadersten. Tårn og våbenhus er bygget af munkesten omkring 1500-tallet. Samtidig indbyggede man hvælvinger i den fladloftede romanske kirke. I 1619 fik våbenhuset sit nuværende udseende.

Fra 1673 og til 1911 hørte kirken under herregården Tyrrestrup. Men allerede i 1500-tallet var kirken tilknyttet Tyrrestrup, hvilket afspejler sig i kirkens inventar.

Hjeje

13. Vorsø og Brigsted Strand

Området, som består af selve øen samt Vorsø Kalv og Langøerne, er et enestående naturreservat.

Øen blev i 1928 købt af Københavns Universitet med det formål, at her skulle naturen have lov til at udfolde sig uden menneskenes indgriben. Dog fortsatte landbruget på et mindre areal indtil 1978.

Vorsø er kendt for sin store skarvkoloni.

Området er lukket for offentlig adgang, dog arrangeres der guidede ture flere gange om året. I dag administreres området af Naturstyrelsen.

Der er anlagt en primitiv overnatningsplads med shelters ved Brigsted Strand.

Skarver i flok